

वा० रा०

॥२८॥

दारुणा अदारुणमिति शेषः ॥ दक्षिणं सुभाषिणं वामभाषिणीं दुष्टभाषिणीं ॥ ११ ॥ शरीरजः कामः ॥ १२ ॥ तत्त्वं यथा तथा आख्यातुमर्हसि ॥ १३ ॥ शूर्पणख्येति यौगिकं ऋजुबुद्धितया तथेव ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ नियोगात् आज्ञाबलाद्यंत्रितः नियतः धर्मकांक्षी पितृवाक्यनिवर्हणरूपधर्माभिलाषी ॥ धर्मार्थं तस्यैव धर्मस्य परिपालनाय ॥ १७ ॥ कस्य त्वं कन्येति शेषः ॥ कासि किं नामासि कस्य वंशजेति शेषः ॥ राक्षसी एवं मनोज्ञांगत्वस्य कामरूपत्वं विनाऽसंभवात् कामरूपत्वं च राक्षसीत्वं विना नेति भावः ॥ १८ ॥ मदनादिता

आ० कां०

तरुणंदारुणादृद्धादक्षिणं वामभाषिणी ॥ न्यायवृत्तं सुदुर्वृत्ताप्रियमप्रियदर्शना ॥ ११ ॥ शरीरजसमाविष्टाराक्षसीराममब्रवीत् ॥ जटीतापसवेपेण सभार्यः शरचापधृक् ॥ १२ ॥ आगतेस्त्वमिमं देशं कथं राक्षससवितं ॥ किमागमनकृत्यं ते तत्त्वमाख्यातुमर्हसि ॥ १३ ॥ एवमुक्तस्तुराक्षस्याशूर्पणख्यापरंतपः ॥ ऋजुबुद्धितया सर्वमाख्यातुमुपचक्रमे ॥ १४ ॥ आसीदशरथो नाम राजा त्रिदशविक्रमः ॥ तस्याहमग्रजः पुत्रो रामो नाम जनैः श्रुतः ॥ १५ ॥ भ्रातायं लक्ष्मणो नाम यवीयान्मा मनुव्रतः ॥ इयं भार्या च वै देही मम सीतेति विश्रुता ॥ १६ ॥ नियोगात्तु नरेन्द्रस्य पितुर्मातुश्च यंत्रितः ॥ धर्मार्थं धर्मकांक्षी च वनं वस्तुमिहागतः ॥ १७ ॥ त्वां तु वेदितुमिच्छामि कस्य त्वं कासिकस्य वा ॥ त्वं हि तावन्मनोज्ञांगी राक्षसी प्रतिभासि मे ॥ १८ ॥ इह वा किं निमित्तं त्वं आगता ब्रूहि तत्त्वतः ॥ सा ब्रवीद्वचनं श्रुत्वा राक्षसी मदनादिता ॥ १९ ॥ श्रूयतां राम तत्त्वार्थं वक्ष्यामि वचनं मम ॥ अहं शूर्पणखानामराक्षसी कामरूपिणी ॥ २० ॥ अरण्यं विचरामीदमेका सर्वभयंकरा ॥ रावणो नाम मे भ्राता यदि ते श्रोत्रमागतः ॥ २१ ॥ प्रवृद्धनिद्रश्च सदा कुंभकर्णो मिहाबलः ॥ विभीषणस्तु धर्मात्मानतुराक्षसचेष्टितः ॥ २२ ॥ प्रख्यातवीर्यो चरणे भ्रातरौ खरदूषणौ ॥ २३ ॥

॥२८॥

रामदर्शनादिति शेषः ॥ १९ ॥ २० ॥ यद्विज्ञेयं भ्रातागतः शयः श्रुत एव मविध्यतीति भावः ॥ २१ ॥ सदा प्रवृद्धनिद्र इत्यन्वयः ॥ २२ ॥ भ्रातरौ खरदूषणौ विभीषणविविशिरा अराक्षसत्वं भावत्वान्नोक्तः ॥ २३ ॥